

Priredile: M. Bašaragin i S. Savić

SADRŽAJ

Projekti u toku
 Ženske studije
 Obeležavanje značajnih datuma za ženski pokret
 Znamenite žene
 Nagrade
 Škola romologije
 ROJ
 Saradnja sa drugima

Projekti u toku

Podružnica Udruženja „Ženske studije i istraživanja“ Novi Sad u Subotici tokom 2023. (do 15.12.2023) realizuje istraživački projekat pod nazivom „Životne priče savremenih vizuelnih umetnica u Subotici“ (M. Bašaragin i N. Tonković).

Cilj projekta je da zabeležimo, istražujemo i publikujemo životne priče i umetničko stvaralaštvo 7 znamenitih subotičkih vizuelnih umetnica (Lee Vidaković, Jelene Grujičić, Jasmine Jovančić Vidaković, Edite Kadirić, Katalin Ladik, Paule Mur (Paula Muhr) i Maje Rakočević Cvijanov) afirmisane i priznate u metropolama umetničkog stvaralaštva u Evropi, a u jednom periodu stvaraju u Subotici i razvijaju slične strategije umetničkog opstanka uslovljenog subotičkim prostorom. Osnovna tema ovih priča je savremena tema 'o odlasku i povratku', a u širem kontekstu je reč o afirmisanju ženskog stvaralaštva umetnica u višekulturnom, višejezičkom i višenacionalnom Gradu Subotici (na koje se sve načine objedinjuje u umetničkom obliku nešto što su iskustva življenja u raznim evropskim prostorima i u zemlji porekla).

Obeležavanje značajnih datuma za ženski pokret

Povodom Međunarodnog dana žena i devojaka u nauci Udruženje ŽSI, podružnica Subotica i Savremena galerija Subotica suorganizovale su tribinu „Položaj žena u nauci u Srbiji danas – razgovor sa naučnicom“ 11. 2.2023. Savremena Galerije Subotica (Trg Rajhla Ferenc 5).

Dr M. Dokmanović, doktorirala na ACIMSI Centru za rodne studije Univerziteta u Novom Sadu, naučna savetnica Centra za pravna

istraživanja Instituta društvenih nauka (Beogradu) u penziji, suosnivačica i članica Centra za ženske studije u Subotici (1997-2004) je govorila, a moderirala dr M. Bašaragin, poverenica Podružnice.

Ovaj dan ustanovila je Generalna skupština Ujedinjenih nacija (UN) (2015) da podstiče žene i devojke da se bave naučnoistraživačkim radom.

Doprinos žena društveno-humanističkim, medicinskim i prirodno-matematičkim naukama danas kod nas nije dovoljno poznat. Naučnice se suočavaju sa naporima da zauzmu svoje mesto u akademskom svetu i društvu, sa predrasudama i diskriminacijom u profesionalnom radu i privatnom životu. Naročito su u nepovoljnom položaju istraživačice i naučnice iz interdisciplinarnog polja ženskih i rodni studija.

N. Filpović, M. Antunović, Lj. Trifković, M. Dokmanović, M. Bašaragin, J. Jovičević i D. Kašaš
 Foto: dokumentacija ŽSI

U povodu Međunarodnog dana žena M. Bašaragin podelila je u centru Subotice flajere proslaznicama (i proslaznicima) sa porukama i parolama koji tematizuju 8. mart: poziv za društveno angažovanje žena danas, podsednik na naše prethodnice - borkinje za ženska prava. Cilj je bio da se skrene pažnja na relativizaciju 8. marta i njegovu komercijalizaciju, jer su naročito mlade žene danas ostale uskraćene za podatke zašto i kako obeležavamo ovaj značajan praznik.

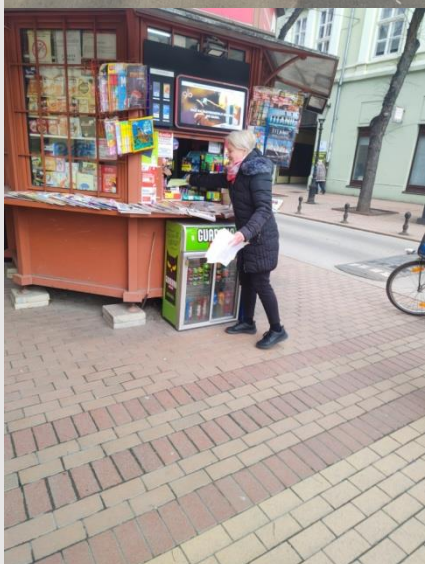

Foto: G. Tica

U istom povodu Podružnica je organizovala tribinu „Zašto je važan Osmi mart – Međunarodni dan žena?“ (11.08. u Savremenoj galeriji

Subotica). Govorile su M. Dokmanović i M. Bašaragin.

Položaj žena u našem društvu i dalje je neravnopravan, a stečena prava većito prete da budu oduzeta. Međunarodni dan žena razlog je da se sećamo borbe naših prethodnica i ukažemo na probleme sa kojima se žene suočavaju u našem društvu danas.

Obe aktivnosti su deo Mape osmomartovskih događaja 2023, a sačinila je Rekonstrukcija Ženski fond iz Beograda.

Znamenite žene

Svenka Savić iz ŽSI, u saradnji sa Odsekom za psihologiju Filozofskoig fakulteta UNS organizovala je tribinu „Prilog istoriji psihologije u Srbiji: Vera Smiljanić (1923-2021) (23.02. u Svečanoj sali Filozofskog fakulteta u N. Sadu), u povodu stogodišnjice rođenja Vere Smiljanić, jugoslovenske i srpske psiholopškinje i feministkinje.

Na tribini su učestvovali/e: prof. dr Ivan Jerković, prof. dr Uroš Mladenović, prof. emer. Svenka Savić, ŽSI i dr Margareta Bašaragin, ŽSI, a moderatorka je bila prof. dr Marija Zotović-Kostić Sećanjem na jednu graditeljku psihologije kao naučne discipline u Srbiji, na prof. dr Veru Smiljanić, povodom stogodišnjice rođenja, želimo da doprinesemo građenju istorije psihologije u Srbiji. Vera Smiljanić je od početka rada samostalnog Odeljenja za psihologiju na Filozofskom fakultetu UB, pa do odlaska u penziju, izgrađivala nastavni kadar u svojoj profesiji, objavljivala knjige, pre svega neophodnu udžbeničku literaturu za studente/kinje, i sprovala empirijska istraživanja sa raznovrsnim temama povezanim sa ženama. Tokom akademske karijere je nastojala da se u široj javnosti, a pre svega studentskoj, formira svest o važnost polnih i rodni razlika i da se studentska populacija u akademskoj sferi, ali i u alternativnim edukativnim programima, informiše o tome. Bila je gostujuća profesorka na Odseku za psihologiju Filozofskog fakulteta UNS. Napisala je udžbenik iz Razvojne psihologije i Psihologije starenja, iz kojih su učile generacija studenata/kinja. Tokom karijere je obavljala različite društvene funkcije: predsednica Društva psihologa Srbije (1963/64 -

tada sekcija psihologa Srbije), upravnica Odeljenja za psihologiju (više mandata), Direktorka Instituta za psihologiju Filozofskog fakulteta UB. Za svoj rad je višestruko nagrađivana. Ideja tribine je da se sadašnja generacija studenta/kinja i šira stručna javnost upozna sa delom i doprinosima koje je razvoju psihologije na našim prostorima dala prof. dr Vera Smiljanić.

U. Mladenović i S. Savić

I. Jerković, M. Zotovič, U. Mladenović i S. Savić
Foto: M. Bašaragin

S. Savić objavila je tekst „Povodom 100 godina od rođenja Vere Smiljanić“ (*Autonomija*, 24.02.2023, <https://autonomija.info/svenka-savic-povodom-100-godina-od-rodjenja-vere-smiljanic/>) M. Bašaragin napisala je odrednicu na Vikpediji o Veri Smiljanić (dosptuna na: https://sr.wikipedia.org/wiki/Vera_Smiljanić).

In memoriam: Profesorka dr Vera Vasić

„Pre-davanje znanja drugima bio je deo kućnog vaspitanja pa je u okviru toga razvijala i svoj poseban talenat davanja svega od sebe. Nikad ne nismo pitale šta je ostajalo njoj.“

Vera Vasić

Foto: dokumentacija ŽSI

Vera Vasić (Beograd, 13.7.1948 – Novi Sad, 3.3) je diplomirala na Filozofskom fakultetu Univerziteta u Novom Sadu na Grupi za južnoslovenske jezike (1974), zaposlila se u Institutu za lingvistiku na projektu „Dečji govor“ u okviru kojeg stiče prva interdisciplinarna iskustva primenjena na materijal (raz)govornog srpskog jezika. Magistrirala je na Filološkom fakultetu UB (1977), a doktorirala na Filozofskom fakultetu UNS (Odsek za srpski jezik, 1993). Jedna od osnivačica i dugogodišnja saradnica ŽSI. (S. Savić, *Autonomija*, <https://autonomija.info/in-memori-am-prof-dr-vera-vasic/>, 6.04.2023).

S. Savić sačinila je tekst „Znamenite žene Novog Sada: Dobrila Novkov“ (*Autonomija*, 26.02.2023, <https://autonomija.info/znamenite-zene-novog-sada-dobrila-novkov/>).

Nagrade

Svečana dodela priznanja „Bring the Noise“ 2023 koju dodeljuje Feministički kulturni centar BeFem održala se 7. marta 2023. u Kulturnom centru Grad, Beograd a u okviru obeležavanja Međunarodnog dana žena.

Udruženje „Ženske studije i istraživanja“ Novi Sad
Bilten 7
za period 1.1-1.08.2023. godine

Nagrada Bring The Noize dodeljuje se sedmu godinu za redom feminističkim inicijativama, kolektivima i pojedinkama, koje su tokom prethodne godine pokrenule promene za pravednije društvo, za feminističku i žensku borbu. BeFem je dodelio 17 priznanja.

Ovogodišnje laureatkinja između ostalih je M. Bašaragin, voditeljka podružnice ŽSI u Subotici (2020-) - „za doprinos očuvanju sećanja, za feminističko znanje i obrazovanje“.

Foto: T. Gavrilović

Dobitnica godišnjeg priznanja Saveza antifašista Vojvodine (SAV) za 2023. godinu je dr Margareta Bašaragin kao ugledna publicistkinja i antifašistkinja.

Svečana akademija povodom uručenja priznanja dobitnicima održala se 7. jula 2023. na Dan ustanka naroda i narodnosti Srbije i Dan Saveza antifašista Vojvodine u Novom Sadu.

Ženske studije

Alternativni visokoškolski obrazovni program „Ženske studije 2023“ je treći ciklus Ženskih studija u Subotici (maj-juli 2023, Savremena galerija Subotica), uz donatorsku podršku Rekonstrukcije Ženski fond, Beograd.

Program ŽS je osmišljen tako da uvažava lokalni kontekst višejezične, višekonfesionalne u višenacionalne Subotice sa osnovnim pravcem razvoja ženskih i rodni studija u svetu i u Srbiji danas.

Ukupno 12 polaznica i polaznika steklo je sertifikat i napisalo završni rad.

Video zapis „Ženske studije 2023“ dokumentuje ostvareno i sadrži izjave onih koje su u procesu

neposredno učestvovala: predavačice i polaznice, sa ciljem da dokumentujemo i afirmišemo obrazovni program Ženskih studija sa osnovnom idejom povezivanja njihove istorije i budućnosti i očuvanje kontinuiteta.

Dostupan na:

<https://www.dailymotion.com/video/x8mmp4d>

Ukupan tekst o događaju u brošuri „Ženske studije 2023 u Subotici: maj-juli 2023“ koji se može videti na sajtu ŽSI

(<https://www.zenskestudije.org.rs/>).

gore: D. Antunović, M. Dokmanović, S. Timotić, D. Kašaš, M. Bašaragin, N. Filipović

dole: V. Mitro, A. Marijanušić, S. Savić

Foto: M. Antunović

Škola romologije

Svenka Savić je učestvovala na svečanosti povodom odlaska u penziju Petra Nikolića, dugogodišnjeg odgovornog urednika Redakcije programa na romskom jeziku Radio-televizije Vojvodine, u zgradi Rektorata UNS (24.01), upriličena u zajedničkoj organizaciji Univerziteta i Evropske asocijacije romskih intelektualaca (EARI).

Pored inicijative za uvođenje romskog jezika u medije, Petar Nikolić je zajedno sa Trifunom Dimićem (1956–2001), pesnikom, piscem, prevodiocem i romologom, pokrenuo inicijativu za uvođenje romskog jezika u osnovne škole, ali i za formiranje studijskog programa za vaspitače na romskom jeziku na Visokoj školi strukovnih studija za obrazovanje vaspitača „Mihailo Palov“ u Vršcu. Takođe, njegov doprinos ogleda se i u

dugogodišnjoj misiji uključivanja pripadnika/ca romske zajednice u obrazovne ustanove, a posebno na visoke škole i fakultete.

S. Savić

Foto: UNS

U povodu dana rođenja Trifuna Dimića, književnika, prevodioca, filologa, aktiviste romske kulture, S. Savić piše tekst „Tri stvaralačka života Trifuna Dimića“ (*Autonomija*, 1.03.2023, <https://autonomija.info/svenka-savic-tri-stvaralacka-zivota-trifuna-dimica/>)

Dr Marija Aleksandrović, naučna saradnica, održala je predavanje pod naslovom „Simbolika brojeva u romskoj kulturi“ (26.04., Fil. fak, UNS, Novi Sad).

Predavanje se bavi simboličkim značenjima u romskoj tradicionalnoj kulturi koja počivaju na temeljnom vrednosnom sistemu kulture. Simbolika brojeva je od davnina privlačila pažnju filozofa, istoričara, matematičara. Brojevi u obredima nose posebnu snagu, kojom je moguće ovladati predmetom brojanja. Zbog toga se neki brojevi ne izgovaraju. Simbolika određenih brojeva u dečijoj razbrajalici sačuvala je kolektivnu svest o ženskom detetu kao manje poželjnom, ili značenje neparnog broja u narodnim pesmama, karakteristično za neke pogrebne običaje aktuelne i danas.

Moderatorke su bile prof. emer. Ljiljana Pešikan Ljuštanović i prof. emer. Svenka Savić.

ROJ

S. Savić izlagala je na temu rodno osetljivog jezika na tribini Može li kultura preobraziti grad? koju su organizovali Građanski pokret BRAVO i Helsinški odbor za ljudska prava (6.03, N. Sad).

S. Savić učestvovala je u Društvenom dijalogu na temu rodno osetljivog jezika, „Kako do rodno osetljivog jezika“, koju je organizovalo Min. za ljudska i manjinska prava, Beograd (27.03, Beograd) i u Novom Sadu na UNS (21.06).

Saradnja sa drugima

S. Savić učestvovala je na promociji knjige Dobrile Novkov *Sve moje vile. Tri decenije Baletskog studija „La Sylphide“ 1991-2021.* (25.02) u Srpskom narodnom pozorištu u N. Sadu, kao njena recenzentkinja. Na promociji su govorile i Gabriela Telgaši Jojkić, balerina, Sanja Vučurević, direktorka Baletske škole u Novom Sadu, Ivana Ilić Kiš, urednica izdavačke delatnosti SNP-a i Dobrila Novkov, autorka, a u programu su učestvovali učenica Larisa Ivanović i učenik Ferdinand Reno-Vilkom

Promociju su organizovale Srpsko narodno pozorište, Novi Sad i izdavači Baletski studio „La Sylphide“ i Fondacija „Aleksandar Cole Marić - MC Oldman“, Novi Sad.

M. Bašaragin održala je prevanje „Znamenite Jevrejke Subotice“ u organizaciji Ženske sekcije JO, Sub. i ŽSI (regionalni susret ŽS JO, 14.05) ŽSI su ostvarile saradnju sa udruženjem „Jevrejska digitalna biblioteka“ (JDB) za digitalizaciju i postavljanje knjiga koje se odnose na jevrejsko nasleđe i tradiciju (sa Marianne Vukovic – Pal).

Digitalizovane su sledeće knjige u izdanju ŽSI:

Zašto su ćutale?: majka i ćerka o istom ratu (Simin Bošan, Magda i Nevena Simin, Futura publikacije i ŽSI, N. Sad, 2009),

<https://www.jevrejskadigitalnabiblioteka.rs/handle/123456789/2393>

Znamenite Jevrejke Subotice (M. Bašaragin, Futura publikacije i ŽSI, N. Sad, 2020)

<https://www.jevrejskadigitalnabiblioteka.rs/handle/123456789/2427>

JDB je osnovana radi prikupljanja, predstavljanja, afirmisanja i očuvanja opšteg jevrejskog verskog i svetovnog nasleđa, kulture, tradicije, književnog stvaralaštva, istorije, jezika i posebno promovisanja različite bibliotečke građe i literature o Holokaustu.

JDB je započela sa procesom digitalizacije i unošenja u bazu podataka građe koju čine knjige, katalozi, stručni radovi, audio i video građa i druga izdanja brojnih izdavača i autora, a koja se odnosi na jevrejske sadržaje

https://jevrejskadigitalnabiblioteka.rs/discover?filter=type&filter_relational_operator=equals&filter=book

M. Bašaragin održala je dva predavanja (onlajn) u okviru Ciklusa predavanja *Novi pogledi, perspektive i istraživanja teorije roda* Studijsko-istraživačke grupe za rodnu ravnopravnost i javne politike IDN, Beograd: „Ejdžizam i seksizam u reklamnom diskursu: Prilog proučavanju TV reklama i antiejdz novinskih oglasa“ (14.03, <https://www.youtube.com/watch?v=tbCzH0OqK3o>) „Interakcija roda i jezika u razgovoru u razredu - prilog empirijskim istraživanjima razmena nastavnica i učenica/ka“ (2.04).

S. Savić dala je intervju za novi broj časopisa *Phralipen*, glasilu romske nacionalne manjine u Hrvatskoj (Selmi Pezerović, novinarki i urednici portala i časopisa), a na temu međureligijskog dijaloga, feminističke teologije i Romologije. (<https://phralipen.hr/kategorija/casopis-phralipen/>).